

Prijímacie skúšky zo slovenského jazyka a literatúry
pre školský rok 2015/2016
test A

Pravopisné cvičenie (Doplňte chýbajúce hlásky)

Túto úlohu vypracujte na 2. strane odpoved'ového hárka.

Úlohy z jazyka a literatúry

1. Pri ktorej skupine slov dochádza k spodobovaniu vo všetkých slovách?
 - A) odstrčiť, odvážiť, podpáliť
 - B) odpustiť, nadpojiť, odhaliť
 - C) vták, briezka, podplatiť
 - D) včera, roztrhať, súdiť

2. V ktorej z možností sú všetky slová rozdelené správne?
 - A) sest-ra, vy-sko-čiť, biel-y
 - B) bryn-dza, gru-zín-sky, prík-lad
 - C) štú-di-o, od-zem-ok, šte-kat'
 - D) zlo-zvyk, bi-o-ló-gia, lesk-lý

3. Ktorý z nasledujúcich frazeologizmov vyjadruje stav oklamania?
 - A) Položiť niekoho na lopatky.
 - B) Sadnúť niekomu na lep.
 - C) Byť všetkými masťami mazaný.
 - D) Povedať niekomu niečo polopate.

4. **Biele záhony ruží vidieť z pravej strany mosta.** Začiatočné písmená slov v uvedenej vete sú:
 - A) párové znelé spoluhlásky
 - B) tvrdé spoluhlásky
 - C) nepárové znelé spoluhlásky
 - D) obojaké spoluhlásky

Ukážka 1

Klára Jarunková – Čierny slnovrat (úryvok)

A jej dcéra Anna hneď pochopí....

- Mama, - povie tíško, - tí ľudia neodišli. Alebo sa vrátili. V druhej izbe niekto je....

Počula som kroky.

Mať na ňu hľadá zarazene, krv sa jej vytráca z tváre, po lícach sa namiesto červene steli pletivo drobulinkých belasejúcich žiliek. Nemôže uveriť **Anniným** slovám, a predsa o nich nepochybuje. Nemôže uveriť – veď sama Rosenkranzky vypravovala, nocou piekla mäso, ktoré si odvoľakiaľ priniesli, videla, ako prebaľujú kufre do plecniakov, videla všetkých troch odchádzať.

Za prechovávanie banditov, židov a vojenských zbehov, za pomoc poskytnutú týmto zločineckým živlom – trest smrti.

- Možno sa ti to len zdalo, Anka...

- Žiaľbohu nie. Žiaľbohu som počula vrznúť dvere na predizbičke a na záchode.

- Ach, božemôj, - vzdychne matka, no vyzerá zas celkom normálne, ba ešte aj plecom pohodí, akoby dcére i sama sebe chcela dokázať, že sa nemieni zosypať ani pod týmto novým nebezpečným bremenom. – Čože si počneš? No povedz, čo si počneš, keď sú raz také časy. Už len musíš ostať človekom....

5. Koľko postáv sa spomína v ukážke 1?

A) 4

B) 2

C) 5

D) 3

6. V ukážke 1 sú zobrazované rôzne reakcie matky na informácie, ktoré sa dozvedela od dcéry.

Ktorú reakciu matky ste v texte ukážky nenašli?

A) zbabelosť

B) prekvapenie

C) odhodlanie

D) strach

7. Uveďte melódiu podčiarknutej vety v ukážke 1.

8. Uveďte skloňovací vzor zvýrazneného slova v ukážke 1.

9. V ktorej z možností ide o pomnožné podstatné meno:

A) akcie

B) vráta

C) pekárne

D) duše

10. Bernolákov spisovný jazyk bol uzákonený v roku:

A) 1784

B) 1749

C) 1878

D) 1787

11. Sonet pozostáva:

A) zo 14 veršov

B) z 12 veršov

C) zo 16 veršov

D) z 10 veršov

12. Akým **básnickým prostriedkom** je podčiarknutý verš?

Hrdo si tá Tatra vyzerá dohora:

naša sláva ona; ale aj pokora!

Obielená stojí v mladušskom závoji,

pri nej šuhaj — slnce v pozlátenom kroji.

A) prirovnanie

B) metafora

C) básnická otázka

D) personifikácia

13. Označte výraz s **príslovkovým určením miesta**:

A) predstava o budúcnosti

B) vyjsť na posmech

C) pracovať v bani

D) vaša kontaktná adresa

14. Určte uvedenú vetu **podľa členitosti**:

Malá morská panna v obrovskom prístave.

- A) dvojčlenná neúplná veta
- B) dvojčlenná úplná veta
- C) jednočlenná neslovesná veta
- D) jednočlenná slovesná veta

15. Označte **jednoduchú rozvitú vetu s nevyjadreným podmetom**:

- A) Máloktoľ človek je bez chýb.
- B) Veď aj tak bola priveľmi stará.
- C) Ale veď tá váza nemala nijakú cenu !
- D) Sestra sa pýta.

Ukážka 2

Ruský vlak zničili ultranacionalisti (úryvok)

Za bombový útok na expres Moskva – **Petrohrad** sú pravdepodobne zodpovední ruskí ultranacionalisti. Napísal to Valerij Michajlovič Konev z agentúry Interfax s odvolaním sa na zdroj blízky vyšetrovateľom.

„Detektívi a vyšetrovatelia pracujú na viacerých verziách, ale prevláda názor, že do teroristického útoku boli zapletené organizácie extrémnych nacionalistov,“ citovala tlačová agentúra hovorcú moskovskej polície. Rýchlovlak Nevský expres sa vykoľajil v pondelok v noci po výbuchu bomby, ktorá bola nastražená na trati.

Niekoľko vozňov sa prevrátilo, zranených bolo vyše 60 ľudí. Katastrofa sa obišla bez obetí na ľudských životoch. Ruskí ultranacionalisti sa zvyčajne obmedzujú na pouličné bitky s robotníkmi tmavej pleti, ale majú na svedomí aj niekoľko bombových útokov. Vlni v júni vyhodili do vzduchu vlak Groznyj – Moskva. Vyšetrovatelia uviedli, že odpaľovacie systémy sa v oboch prípadoch zhodujú. Páchatelia minuloročného útoku už boli chytení aj odsúdení.

(16. 8. 2014, SME, upravené)

16. Ktorý **slohový postup** prevláda v ukážke 2?

- A) výkladový
- B) rozprávací
- C) informačný
- D) opisný

17. Z hľadiska **slohového útvaru (žánru)** ukážka 2 predstavuje:

- A) nekrológ
- B) správu
- C) reportáž
- D) oznam

18. Ktoré tvrdenie vyplýva z ukážky 2?

- A) Páchateľov minuloročného útoku zatiaľ nechytili.
- B) Rýchlovlak Nevský sa vykoľajil v stredu po útoku.
- C) Katastrofa si vyžiadala vyše 60 mŕtvych.
- D) Páchateľov minuloročného útoku už odsúdili.

19. Utvorte prídavné meno zvýrazneného slova v ukážke 2.
20. Akým slovotvorným postupom vzniklo podčiarknuté slovo v ukážke 2?
21. Do akého **jazykového štýlu** zaradujeme ukážku 2?
A) publicistický
B) hovorový
C) rečnícky
D) administratívny
22. Ako nazývame v slovnej zásobe slová **e-mail, internet**?
A) poetizmy
B) neologizmy
C) historizmy
D) biblizmy
23. Označte rad podstatných mien, ktoré majú v nominatíve množného čísla y (ypsilon).
A) riviéra, supermarket, sezóna, symbol
B) dedina, hradba, herňa, hrad
C) letovisko, mesto, synonymum, mesto
D) kilometer, hotel, ruch, rozmach
24. Ktorá z nasledujúcich možností je synonymom k slovu **nevýbojný**?
A) nesmelý B) neprítulný C) samotársky D) neskrotený

25. Utvorte nominatív jednotného čísla slova **ľudia**.

26. Akým **slovotvorným postupom** vzniklo slovo **navštívenka**?

27. Akým **slovným druhom** je zvýraznené slovo vo vete. Toto je, **hádám**, iba žart.

28. Ako sa volá **prvé slovanské písmo**?

29. Určte **rým** v básnickej skladbe Jána Bottu – Smrť Jánošíkova.

Slnce v zlatej kolíske nad horou umiera,
hlucho, temno na vzhode, jak vprostred cmitera.
Obloha v ťažkom smútku až k zemi sa zhýna
s' a mať biedna nad rakvou jediného syna.

30. Určte **literárny smer** z uvedeného opisu:

V tvorbe spisovateľov sa sústredilo úsilie na poznanie skutočnosti, na objektívne zobrazovanie spoločenských procesov, ľudských vzťahov i charakterov.

Prijímacie skúšky zo slovenského jazyka a literatúry
pre školský rok 2015/2016
test B

Pravopisné cvičenie (Doplňte chýbajúce hlásky)

Túto úlohu vypracujte na 2. strane odpoved'ového hárka.

Úlohy z jazyka a literatúry

1. V ktorej možnosti sú všetky slová rozdelené správne?
 - A) ge-og-ra-f-ia, mi-ni-stri, ú-ze-mie
 - B) od-žit', Je-sen-ský, rý-dzi
 - C) hlás-ko-slov-ný, vla-stiv-ed-né, bez-hra-nič-ná
 - D) štr-nást', vz-duš-ný, ga-li-ma-ti-áš

2. V ktorej možnosti sú všetky slovné spojenia napísané správne?
 - A) bezstarostné dectvo, vlhká tráva
 - B) bronzový prívesok, blízky priateľ
 - C) kôpky sena, hlávky kvetov
 - D) radšej nejedz, strážca brány

3. Ktorá z nasledujúcich možností obsahuje dvojicu slov, ktoré sú antonymami?
 - A) slobodný – spoľahlivý
 - B) pretváarka – faloš
 - C) veselo – vysoko
 - D) blízko – ďaleko

4. Štúrov spisovný jazyk bol uzákonený v roku:

A) 1843 B) 1845 C) 1787 D) 1841

Ukážka 1

Sú odvážni vyznávači hesla: „Ži, akoby bol tento deň tvoj posledný. Až do šialenstva ma privádzajú myšlienky o tom, ako všelijako si to ľudia môžu vysvetliť a čo všetko by v posledný deň stvárali. Sú to tie **búrlivejšie**, pôžitkárske osoby, ktoré by chceli v ten posledný deň zažiť úplne všetko – všetkých vidieť, všetko mať, všetko ochutnať a do všetkého strčiť prst.

Premýšľala som preto o svojej verzii posledného dňa.

Asi by som šla ráno do práce a slušne by som poslucháčom v rádiu oznámila, že je to môj posledný deň a že sa už teda nikdy nedostavím do zamestnania. Potom by som odmietla zopár exkluzívnych rozhovorov novinárom. Potom by som išla odhlásiť hypotéku, lízing, zdravotnú, sociálnu, odhlásila by som mobil, elektrinu, nájomné, všetkých 14 dôchodkových pilierov, zaplatila by som dane, lebo to, že ste mŕtvi vás od platenia daní neuvolňuje, ďalej by som obtelefonovala pár známych, zašla by som do pohrebnej služby, všetko by som zorganizovala, všetkých by som pozvala, ale pre nedostatok času už iba mejlom, vyvesila by som bielizeň, aby v práčke nezehnala skôr než ja, pekne by som sa nalíčila, obliekla a ľahla si do postele taká pripravená, že by už so mnou nemal nikto starosti.

Zodpovedný človek by svoj posledný deň s vedomím, že je jeho posledný, strávil presne takto. Preto ja naozaj nie som vyznávačom hesla „Ži každý deň tak, akoby bol tvoj posledný“, lebo uznajte, to sú už aké náročné vybavovačky.....

(Adela Banášová, 24. 10. 2007, Rebecca, skrátene)

5. V ktorej možnosti je uvedený najvýstižnejší názov ukážky 1?

- A) Môj vysnívaný deň v živote
- B) Môj najlepší deň v živote
- C) Môj najočakávanejší deň v živote
- D) Môj posledný deň v živote

6. Aký žáner predstavuje ukážka 1?

- A) správa
- B) fejtón
- C) testament
- D) súkromný list

7. Ktoré tvrdenie vyplýva z ukážky 1?

- A) Adela premýšľa o tom, že sa presťahuje.
- B) Adela oznamuje divákovi, že je posledný deň v práci.
- C) Adela hovorí o zodpovednosti za svoje správanie.
- D) Adela odsudzuje ľudí, ktorí by chceli v posledný deň zažiť úplne všetko.

8. Uveďte základný tvar zvýrazneného slova v ukážke 1.

9. Z posledného odseku ukážky 1 vypíšte jedno slovo, ktoré sa skloňuje podľa vzoru vysvedčenie.

10. V ktorej možnosti nie sú všetky zámená rovnakého druhu?

- A) všetci, každá, sám, nikto
- B) niekto, dakto, čosi, ktorýsi
- C) ten, taký, tamže, akokoľvek
- D) môj, tvoje, vaše, nášmu

11. V ktorej z viet je správne podčiarknutý predmet?

- A) Zrkadlo je vyrobené z kvalitného materiálu.
- B) Čarovnú moc malo zrkadlo z rozprávky.
- C) Poznám rozprávkové zrkadlo zlej kráľovnej.
- D) Toto zrkadlo poslúži aj mne.

12. V ktorej možnosti majú všetky slovesá rovnaký vid?

- A) unášam, premývali, postávajú, vyviaznem
- B) cvičíte, premenujete, doviezol, spí
- C) uvidel, zastavil, vyrobíš, zanechaj
- D) natierať, vydať, predať, zarastať

13. Urč druh vety podľa obsahu, členitosti a zloženia:

Nové technické vynálezy umožnili nakrúcať filmy farebné, širokouhlé, panoramatické čiže trojrozmerné.

- A) oznamovacia veta, jednočlenná slovesná, jednoduchá rozvitá
- B) oznamovacia veta, dvojčlenná neúplná, jednoduchá rozvitá s viacnásobným predmetom
- C) oznamovacia veta, dvojčlenná úplná, jednoduchá rozvitá s viacnásobným prívlastkom
- D) oznamovacia veta, jednočlenná neslovesná, jednoduchá holá veta

14. Určte podčiarknuté slovo ako vetný člen v slovnom spojení – spôsob **myslenia**:

- A) priamy predmet
- B) rozvitý podmet
- C) nezhodný prívlastok
- D) rozvité príslovkové určenie miesta

15. Označte výraz s **príslovkovým určením miesta**:

- A) predstava o budúcnosti
- B) vyjsť na posmech
- C) pracovať v bani
- D) vaša kontaktná adresa

16. V ktorej možnosti sa nachádza **predstavitel' štúrovskej generácie**?

- A) Martin Kukučín
- B) Samo Chalupka
- C) Ivan Krasko
- D) Jozef Gregor Tajovský

Ukážka 2

Prvá pomoc

Bodnutie včelou, osou alebo sršňom je veľmi bolestivé. V mieste vpichu sa môže vytvoriť červený, bolestivý a páliaci opuch. Niektorí ľudia reagujú na bodnutie hmyzom precitlivo, **alergicky**. Majú pocit mrazenia, cítia nevoľnosť, ba môžu sa dusiť. Po väčšom bodnutí rýchlo upadajú do šoku.

Postihnuté miesto ochladzujeme ľadom alebo studeným obkladom. Ak máme poruke pinzetu, žihadlo ňou vytiahneme. Neustále sledujeme, či postihnutý dobre dýcha a či nestráca vedomie.

Najnebezpečnejšie je bodnutie do ústnej dutiny (jazyka, hltana, hrtana, priedušnice, pažeráka), pretože na týchto miestach veľmi rýchlo opuchne sliznica, čo môže spôsobiť dusenie. Vtedy treba bezodkladne vyhľadať lekársku pomoc. Postihnutému človeku dáme cmúľať ľad a priložíme mu na ranu studený obklad.

17. Do ktorého **funkčného jazykového štýlu** zaradíme ukážku 2?

- A) do publicistického
- B) do hovorového
- C) do umeleckého
- D) do náučného

18. Ktorý **slohový postup** je najviac zastúpený v ukážke 2?

- A) informačný
- B) výkladový
- C) opisný
- D) rozprávací

19. Ktoré tvrdenie **nevyplýva** z ukážky 2?

- A) Niektorí ľudia reagujú na bodnutie hmyzom precitlivo.
- B) V mieste vpichu sa môže vytvoriť opuch.
- C) Najnebezpečnejšie je bodnutie do ústnej dutiny.
- D) Postihnuté miesto v žiadnom prípade neochladzujeme.

20. Uved'te slovný druh zvýrazneného slova v ukážke 2.

21. Ako označujeme v slovnej zásobe slová **psisko, dievčička** ?

- A) zastarané slová
- B) knižné slová
- C) nárečové slová
- D) expresívne slová

22. Ktorý z uvedených žánrov zaraďujeme k epickým?

- A) veselohra
- B) epos
- C) óda
- D) komédia

23. V ktorom prípade nevyslovíme predložku so ako zo?

- A) so Stanom
- B) so Zlaticou
- C) so mnou
- D) so starým rodičom

24. Ktorý slovný druh chýba v uvedenej vete? **Vari si nezbadal na jeho tvári slabý úsmev?**

- A) zámeno
- B) častica
- C) spojka
- D) predložka

25. Vytvorte **genitív plurálu** slova osa.

26. Akým **slovným druhom** je zvýraznené slovo vo vete. **Ako** je to správne?

27. Akým **slovtvorným postupom** sú utvorené slová **novovek, krasokorčuliar** ?

28. Určte podčiarknutý **básnický prostriedok**.

Vylúpni sa z bôľnej hrude,
opušť smútku stín;
zlatá vlna vzduchu hudie:
v ňu rybôčkou vplyň...

29. Uved'te názov obdobia, v ktorom tvorili **štúrovci**.

30. Ako sa volá **prvý slovanský jazyk**?